Το 'κλειδί' είναι να μειώσουμε την παρουσία των μεταλλαγμένων (Λίνα Γιανναρου)

Categories : ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Date : 7 Ιανουαρίου, 2006

Συνέντευξη με τον Τζέφρι Σμίθ συγγραφέα και διευθυντή του Ινστιτούτου Υπεύθυνης Ερευνας. Ο Τζέφρι Σμίθ ήταν στέλεχος εργαστηρίου ανίχνευσης γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών και σήμερα είναι από τους πιο ένθερμους πολέμιους των μεταλλαγμένων. Επίσης είναι συγγραφέας του βιβλίου «Σπόροι της Εξαπάτησης» και μιλάει για τις ελεγχόμενες έρευνες, τους επιστήμονες, τους κινδύνους για την υγεία και δηλώνει αισιόδοξος. «Οι καταναλωτές βρίσκονται στην κορυφή της τροφικής αλυσίδας. Αν ενημερωθούν, μπορούμε να σταματήσουμε το κακό».

Το «κλειδί» είναι να μειώσουμε την παρουσία των μεταλλαγμένων

Φανταστείτε ένα κόσμο στον οποίο όλοι οι σπόροι θα έχουν εξαφανιστεί και τη θέση τους θα έχουν πάρει άλλοι, γενετικώς τροποποιημένοι ώστε να είναι πιο «ανθεκτικοί», προγραμματισμένοι έτσι ώστε να παράγουν την τάδε ή τη δείνα βιταμίνη, προϊόντα εργαστηρίων και όχι μιας φυσικής διαδικασίας. Σενάριο επιστημονικής φαντασίας; Κάθε άλλο. Ετσι ακριβώς περιέγραψαν το «ιδανικό» μέλλον εκπρόσωποι της βιομηχανίας βιοτεχνολογίας σε συνέδριό τους το 1999. «Η ελπίδα της βιομηχανίας -είπαν- είναι ότι εν καιρώ, η αγορά θα κατακλυστεί σε τέτοιο βαθμό από τα μεταλλαγμένα, που θα είναι αδύνατο να κάνει κανείς κάτι γι' αυτό. Και θα παραδοθεί». Με αυτό το περιστατικό «ανοίγει» το βιβλίο του «Σπόροι της Εξαπάτησης - Αποκαλύπτοντας τα Ψέματα της Βιομηχανίας σχετικά με τους Γενετικώς Τροποποιημένους Οργανισμούς» ο Τζέφρι Σμιθ, πρώην στέλεχος εργαστηρίου ανίχνευσης γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών, νυν διευθυντής του Ινστιτούτου Υπεύθυνης Τεχνολογίας και ένθερμος υποστηρικτής του κινήματος εναντίον των μεταλλαγμένων. Οπως γράφει, ο απώτερος στόχος της βιομηχανίας βιοτεχνολογίας είναι να ελέγξει την παγκόσμια παραγωγή τροφίμων. Το ΟΙΚΟ συνάντησε τον Τζέφρι Σμιθ, όταν επισκέφθηκε τη χώρα μας, προσκεκλημένος της Greenpeace.

Γιατί είστε εναντίον των μεταλλαγμένων;
Γιατί, απ' όλα τα περιβαλλοντικά προβλήματα και απ' όλα τα προβλήματα υγείας, αυτό είναι το σοβαρότερο. Γιατί τα μεταλλαγμένα πολλαπλασιάζονται στο περιβάλλον, γιατί καταναλώνονται από εκατομμύρια ανθρώπους και γιατί, ταυτόχρονα, η συγκεκριμένη βιομηχανία έχει διασυνδέσεις με την εξουσία. Είναι

όμως μια μάχη που μπορούμε να κερδίσουμε. Οι καταναλωτές βρίσκονται στην κορυφή της τροφικής αλυσίδας. Αν ενημερωθούν, μπορούμε να σταματήσουμε το κακό.

Τι φοβάστε περισσότερο;
Εχω επικεντρωθεί στους κινδύνους που εγκυμονούν για την υγεία. Και είναι πάρα πολλοί και πολύ σοβαροί. Αυτό που σίγουρα γνωρίζουμε είναι ότι τα μεταλλαγμένα γονίδια περνάνε στα βακτηρίδια των εσωτερικών οργάνων. Ετσι, ακόμα και αν δεν ξαναφάς ποτέ ξανά μεταλλαγμένη σόγια, το γονίδιο συνεχίζει να βρίσκεται στον οργανισμό σου παράγοντας μια πιθανώς αλλεργιογόνο πρωτεΐνη. Το ίδιο και οι λεγόμενοι «προωθητές» που περιέχουν αυτά τα προϊόντα προκειμένου να ενεργοποιούνται τα συγκεκριμένα γονίδια. Οταν εισέλθουν στον ανθρώπινο οργανισμό, μπορεί να ενεργοποιήσουν και άλλα γονίδια του DNA, άγνωστο ποια και με τι επιπτώσεις. Πρόκειται για μια συνταγή καταστροφής. Μια πρόσφατη μελέτη έδειξε ότι όταν ένα γονίδιο εισέρχεται στο DNA συμβαίνουν εκατοντάδες, ακόμα και χιλιάδες μεταλλάξεις στον γενετικό κώδικα. Και κανείς δεν τις ελέγχει. Αρα παίζουν με τη φωτιά. Κι όμως, οι περισσότεροι από αυτούς τους κινδύνους δεν ερευνώνται καν, αφού έχουμε αφήσει τις ίδιες εταιρείες μεταλλαγμένων να διεξάγουν τις έρευνες για τα προϊόντα τους.

Πώς εμπιστευόμαστε τα αποτελέσματα ερευνών από εργαστήρια που έχουν ίδιον όφελος;
Μα, η βιομηχανία βιοτεχνολογίας έχει σχεδιάσει τους κανόνες του παιχνιδιού. Κανονικά η επιστήμη πρέπει να βασίζεται σε διαφανείς μελέτες, οι οποίες να μπορούν να αξιολογούνται από τον καθένα. Αυτοί όμως έχουν ανακαλύψει τον όρο «απόρρητες επιχειρηματικές πληροφορίες», που τους επιτρέπει να διεξάγουν τις έρευνές τους μυστικά κι έτσι να προωθούν την τεχνολογία τους. Οταν όμως αυτές οι έρευνες διαρρέουν ή όταν αξιολογούνται από ανεξάρτητους επιστήμονες, φαίνεται ότι είναι επιφανειακές, σχεδιασμένες έτσι ώστε να μη βρίσκουν προβλήματα, έχουν λάθη και παραποιημένες πληροφορίες. Αυτή δεν είναι σωστή επιστήμη, αλλά πολιτική επιστήμη, επιστήμη στο έλεος των οικονομικών συμφερόντων. Είναι ανησυχητικό, αλλά δυστυχώς, η υγεία μας και το περιβάλλον βρίσκονται στα δίχτυα αυτού του συστήματος.

Δεν είναι ελεύθεροι οι επιστήμονες σήμερα να κάνουν τη δουλειά τους, να διεξάγουν τις δικές τους έρευνες;
Φυσικά και όχι. Σχετικά πρόσφατα στην Τουρκία, μία ανεξάρτητη επιστήμονας που ετοιμαζόταν να διεξαγάγει εργαστηριακές έρευνες σε γενετικώς τροποποιημένους οργανισμούς, πήρε... μετάθεση και τώρα βρίσκεται στα δικαστήρια. Στην Ουγγαρία, η Monsanto σταμάτησε να χορηγεί καλαμπόκι σε επιστήμονα, μόλις αυτός βρήκε κάποια αρνητικά στοιχεία για το προϊόν. Η μονιμοποίηση του Ιγκνάσιο Τσεπέλα, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Μπέρκλεϊ της Καλιφόρνιας, απορρίφθηκε γιατί

αντέδρασε όταν η εταιρεία βιοτεχνολογίας Novartis (που τώρα λέγεται Sygenta) προσέφερε στο ίδρυμα 25 εκατ. δολάρια προκειμένου να ελέγχει ποιες έρευνες διεξάγονται και ποιες τεχνολογίες «πατεντάρονται». Ο Τσεπέλα κατέφυγε στα δικαστήρια και τελικά κέρδισε, αλλά πρόκειται για εξαίρεση. Η Μέι Ουάν Χο στο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο απολύθηκε μετά 25 χρόνια δουλειάς. Ο Αρπαντ Πούτσνταϊ απολύθηκε μετά 35 χρόνια και απειλήθηκε με μηνύσεις σε περίπτωση που «μιλούσε». Οι περισσότερες έρευνες γύρω από τη βιοτεχνολογία επιχορηγούνται από την ίδια τη βιομηχανία. Είναι πολύ λίγοι οι επιστήμονες που είναι πρόθυμοι να εκφράσουν την ανησυχία τους, γιατί αυτό θα τους κοστίσει την ίδια τους την καριέρα. Δεν υπάρχει ανεξάρτητη επιστήμη.

Αυτό τι σημαίνει στην πράξη για τους καταναλωτές;
Είναι τυχαίο ότι η τρίτη αιτία θανάτου στην Αμερική είναι τα... συνταγογραφούμενα φάρμακα; Ολες οι έρευνες γύρω από τα φάρμακα γίνονται από τις ίδιες τις φαρμακοβιομηχανίες. Εχει βρεθεί όμως ότι όταν η έρευνα γίνεται από κάποιον που έχει ίδιον όφελος είναι 8 φορές πιο πιθανό το αποτέλεσμα να είναι θετικό για το συγκεκριμένο προϊόν. Το ίδιο συμβαίνει και με τα μεταλλαγμένα. Ο Λευκός Οίκος είπε στον Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA) να προωθήσει τη βιοτεχνολογία -ο αρμόδιος εξάλλου για την πολιτική για τα μεταλλαγμένα της κυβέρνησης ήταν πρώην δικηγόρος της Μονσάντο κι έπειτα αντιπρόεδρός της- κι έτσι η βιομηχανία έχει αναλάβει τις έρευνες. Για την ακρίβεια, δεν χρειάζεται καν να κάνει έρευνες. Αν η βιομηχανία πει ότι ένα προϊόν είναι ασφαλές, ο Οργανισμός Τροφίμων και Φαρμάκων δεν έχει άλλες ερωτήσεις. Η μέθοδος αυτή όμως... βλάπτει σοβαρά την υγεία. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της μεταλλαγμένης ασπαρτάμης, για την οποία έγιναν συνολικά 166 έρευνες. Οι μισές έγιναν από τη βιομηχανία και δεν βρήκαν κανένα πρόβλημα. Οι άλλες μισές που έγιναν ανεξάρτητα εντόπισαν όλες προβλήματα, μεταξύ των οποίων και την πιθανότητα να δημιουργεί όγκους στον εγκέφαλο. Στην Ευρώπη είναι λίγο καλύτερα τα πράγματα, αλλά κι εδώ αυτά που ζητούν είναι τόσο επιφανειακά σε σύγκριση με τους πιθανούς κινδύνους της τεχνολογίας, που κάθε φορά που ένα προϊόν παίρνει έγκριση, όλος ο πληθυσμός τίθεται σε κίνδυνο. Υπάρχουν εκατοντάδες πιθανά προβλήματα που δεν ελέγχονται σωστά ή καθόλου. Και οι αποφάσεις που παίρνουμε τώρα θα συνοδεύουν την ανθρωπότητα για αιώνες.

Ζείτε στην Αϊόβα, περικυκλωμένος από χωράφια όπου καλλιεργούνται μεταλλαγμένα. Αυτός δεν είναι ο στόχος της βιομηχανίας; Να βρεθούμε ξαφνικά περικυκλωμένοι από τα μεταλλαγμένα και να μη μπορούμε να κάνουμε τίποτα γι' αυτό;
Φυσικά. Πρόσφατα ανακάλυψαν γενετικώς τροποποιημένες ντομάτες στην Τουρκία, ανακοινώθηκε ότι βρέθηκε γενετικώς τροποποιημένη παπάγια στην Ταϊλάνδη και μια μη εγκεκριμένη ποικιλία μεταλλαγμένου καλαμποκιού -του Bt10- στην Ιαπωνία. Το σχέδιο της βιομηχανίας είναι να δώσει την εντύπωση ότι τα μεταλλαγμένα «έχουν

κυκλοφορήσει και είναι πολύ αργά». Σε ένα ντιμπέιτ για το θέμα στην Αφρική, αφού έκλεισαν οι κάμερες, στέλεχος της US AID (σ.σ. οργάνωση «παγκόσμιας ανάπτυξης» που έχει αναλάβει τη βοήθεια των ΗΠΑ προς τον Τρίτο Κόσμο) είπε: «Περιμένετε και θα δείτε, σε λίγα χρόνια θα έχουμε φυτέψει τόσα μεταλλαγμένα, που ολόκληρη η ήπειρος θα έχει επιμολυνθεί». Αυτή είναι η πρόθεσή τους. Αυτός είναι και ο λόγος που η US AID δεν αλέθει το μεταλλαγμένο καλαμπόκι που στέλνει στις χώρες της Αφρικής, δεν το κάνει αλεύρι, αλλά τους το δίνει για να το φυτέψουν.

Είναι, δηλαδή, ήδη αργά;
Αυτό είναι που θέλουν να πούμε. Ε, λοιπόν, ναι, για ορισμένα είδη, δεν έχουμε ακόμα την τεχνολογία να τα κάνουμε 100% μη μεταλλαγμένα. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει αμέσως να τα απαγορεύσουμε και να αρχίσουμε να καθαρίζουμε το σύστημα. Το Starlink, μια μη εγκεκριμένη ποικιλία μεταλλαγμένου καλαμποκιού που είχε μολύνει σχεδόν όλες τις ΗΠΑ, ανιχνευόταν αρχικά στο 22% των δειγμάτων, ενώ τρία χρόνια μετά στο 1,2%. Είχε μειωθεί, αλλά υπήρχε. Αυτό είναι το κλειδί. Να μειώσουμε την παρουσία τους. Δεν έχουμε την τεχνολογία να τα εξαφανίσουμε. Είμαι πεπεισμένος όμως ότι θα τα ξεφορτωθούμε. Οτι αυτό το επικίνδυνο πείραμα θα τελειώσει σύντομα, είτε από την απόρριψη των καταναλωτών είτε από φόβους για την υγεία.

Κάποιοι λένε ότι όσοι αντιδρούν στα μεταλλαγμένα αντιδρούν στην εξέλιξη της επιστήμης. Τι απαντάτε;
Συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Το να βάζεις τα προϊόντα μιας τεχνολογίας που βρίσκεται σε εμβρυακό επίπεδο στα γεύματα εκατομμυρίων ανθρώπων και να τα απελευθερώνεις στο περιβάλλον, απ' όπου δεν μπορείς ποτέ να τα αφαιρέσεις, χωρίς παράλληλα να έχεις ερευνήσει όλους τους πιθανούς κινδύνους είναι τελείως παράλογο. Είμαι κατά της σημερινής μορφής των γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών, όχι όλων των πιθανών μελλοντικών χρήσεων αυτής της τεχνολογίας. Αυτό θα ήταν αντιεπιστημονικό. Στη σημερινή της μορφή, όμως, τα προϊόντα της βιοτεχνολογίας είναι άκρως επικίνδυνα.

Οι υπέρμαχοι της βιοτεχνολογίας υποστηρίζουν επίσης ότι τα μεταλλαγμένα αποτελούν λύση στο πρόβλημα της παγκόσμιας πείνας...
Σήμερα έχουμε περισσότερα τρόφιμα ανά κάτοικο απ' ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη στιγμή στην Ιστορία της Ανθρωπότητας. Παρ' όλ' αυτά, το πρόβλημα υφίσταται. Είναι λοιπόν θέμα οικονομικό και θέμα κατανομής. Εχει βρεθεί επίσης ότι η μέση γενετικώς τροποποιημένη καλλιέργεια μειώνει την απόδοση. Επιπλέον, η βιομηχανία ισχυρίζεται ότι η τεχνολογία θα ήταν ευεργετική για τις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά στην πραγματικότητα δεν φτιάχνει προϊόντα πραγματικά χρήσιμα γι' αυτές. Ξέρετε ότι η έρευνά σας πάνω στο θέμα σας ενοχλεί πολλούς. Η Μονσάντο, για παράδειγμα, θα πρέπει να σας μισεί. Ε, αυτό είναι για μένα το μετάλλιο.

(Πηγή: "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" 10-9-2005)